

Türkiye'de İnternet Sansürü

**SANSÜRSÜZ
İNTERNET**
İnternette Sansüre Karşı Ortak Platform

Dr. Özgür Uçkan

Mayıs .2011

Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi, date 05.05.2008 no 2008/402

**NET
DAS**

**SANSÜRE
KARŞI
SANSÜRSÜZ
.org**

internet ve düzenleme

“dmen tutmak” mı, gemiye “el koymak” mı?

bilgi toplumunun hukuksal altyapısı

Hukuksal altyapı,

- baskıcı ve **olumsuz düzenlemelerden** özenle kaçınılarak,
- bilgi toplumu ve bilgi ekonomisini teşvik edici **olumlu düzenlemelere** öncelik verilerek,
- ilgili tüm tarafların **etkin katılımıyla** gerçekleştirilmelidir.

Bu düzenlemelerin hızla gelişen teknolojiler tarafından kısa sürede işlevsizleştirilmemesi için mümkün olduğunca **esnek ve minimalist** bir yapıda olması gerekir.

Türkiye'de durum

- Her ne kadar başarısız olmaya mahkumsa da, **iktidar bilgi ve iletişimi denetlemeye çalışırken meşruiyetini ortak faydasını gözetmesinden aldığı topluma ciddi zararlar verir.**
- İşte Türkiye'de bunu yaşıyoruz. Hükümet ve devlet mekanizması, temel topluluk hakkımız olan bilgiye erişim ve iletişim hakkımıza göz dikiyor; özgürlüğümüze ve refahımıza zarar veriyor. **Bilginin küresel dolaşımına entegre olmamızı ve özgürce iletişimde bulunmamızı engellemeye teşebbüs ederek geleceğimizi karartıyor.**
- Sorun, **Türkiye'de kanunlaştırma sürecinin katılıma kapalı yapısıyla** başlıyor. Bu süreç, başta AB normları (OMC/açık koordinasyon yöntemi, birlikte ve/veya kendi kendini düzenleme, bağımsız düzenleme kurulları, ağ yönetimi) olma üzere, **uluslararası demokratik hukuk devleti ilkelerine aykırıdır.**

Türkiye'de durum

- **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**, on yıldır tasarı halinde, istisna yarışına girmiş devlet kurumlarının talebiyle kuşa çevrile çevrile bir hal oldu, ama hala yasalaşmadı.
- 2004'te **Bilgi Edinme Hakkı Kanunu** çıktı, ama birçok istisna ve bilgiye erişimin kamu kurumlarının insafına terk edilmesi sonucunda yasa kadük oldu.
- 2007'de **5651** sayılı "**İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkında kanun**" çıktı ve kıyamet koptu. Youtube ve Google Groups gibi popüler sitelere erişim neredeyse hiç sağlanamadı ve bu kanun Türkiye'yi internet sansürü uygulayan ülkeler ligine soktu.
- 5651 dışında da birçok **olumsuz düzenleme** var ve hâkim yorumlarıyla herhangi bir siteyi erişime kapatmak çok kolay.
- İnternetle ilgili düzenlemelerin hâlâ **merkeziyetçi yönetim paradigmalarıyla** ele alınması çözümden çok **sorun** yaratıyor...

Türkiye'de durum: risk ve tehditler

- **Olumsuz** düzenleme anlayışı ve **katılımsız** kanun yapma süreci
- 2001 - 2011 arasında sansürlenene **yaklaşık 60.000 site...**
- **5651** sayılı yasa ve yeni düzenlemeler
- **Ulusal Kripto Yönetmeliği**
- **Terörle Mücadele Kanunu'nun** site engellemek için kullanımı
- Yeni **FSEK** Tasarısı (Türkçe **HADOPI**)
- 22 Şubat 2011 "**Güvenli İnternet**" (Filtre) **Kararı**
- Alan adlarıyla ilgili **yasak sözcükler**
- **Bilişim Suçları Kanun Tasarısı**
- **Basın Kanunu'nun** internete uygulamak (???)
- **Ulusal Bilgi Güvenliği Kanun Tasarısı**
- **İnternet Alan Adları Yönetmeliği**
- **Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun** henüz yasalaşmaması
- **Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun** kadük hale gelmesi
- Bilgi Toplumu politikalarının ve hukusal düzenleme mekanizmalarının zafiyeti: **Yönetişim Fobisi...**

internet sansürü

“made in” Turkey

Türkiye sansürden sabıkalı

- **Sansürün** Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne **“köklü” bir tarihi var.**
- Sansür **favori siyasal baskı aygıtlarından** biri... (*“devletin ideolojik aygıtı”*)
- **Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün** (RSF / Reporters Without Borders) **2010 Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Türkiye 178 ülke arasında 138. oldu.** Basın özgürlüğü endeksi ülkeleri 43 kriter açısından incelemeye alıyor. Kriterler arasında **gazetecilere açılan davalar, sansür ve basın özgürlüğü** bulunuyor.

Türkiye sansürden sabıkalı

- **İfade Özgürlüğü**, gerek Anayasa'nın 26/1. maddesi ile gerekse devlet olarak imza koyduğu sözleşmelerle korunma altındadır.
- Türkiye'nin yasal düzenlemeleri ve mahkeme kararları, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**'ne ("AİHS") ve **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi** ("AİHM") kararlarına tabidir.
- ***Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde en temel sorunlardan biri ifade özgürlüğüdür.***
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bir dizi "**10. Madde**" davasında, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ihlâl ettiği hükmüne varmıştır.

Türkiye’de internet sansürünün kısa tarihi

- 2000’e kadar özel düzenleme yok. İnternet ile ilgili bir kaç karar da **TCK’nın 159. maddesinin** (yeni **301**) 1. fıkrasına dayandırılmış: *“Türklüğü, Cumhuriyeti, Büyük Millet Meclisini, Hükümetin manevi şahsiyetini, Bakanlıkları, Devletin askeri veya emniyet muhafaza kuvvetlerini veya Adliyenin manevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif edenler altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.”* (Emre Ersöz ve Coşkun Ak davaları)
- İnternet ile ilgili, sansüre de yola açan ilk cezai düzenleme **DSP-MHP-ANAP koalisyonundan** 2001’de geldi. **Basın Yayın Yasası**'na interneti de dahil edip her yayının bir kopyasının valiliğe ve basın savcılığına gönderilmesini şart koşan, yeni suçlar yaratan bir kanun tasarısıydı bu (*Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı*, T.B.M.M. (S. Sayısı : 682), Dönem: 21 Yasama Yılı: 3).

Türkiye'de internet sansürünün kısa tarihi

- Yasa Cumhurbaşkanı'ndan döndü. Aynı yasayı biraz değiştirip **4676. Sayılı Kanun** olarak tekrar Meclis'ten geçirdiler. Yayının basılı kopyasını sunmak komedisi kalktı, ama **hakaret, yalan beyan “ve benzeri eylemler” suçlamaları** baki kaldı. Yasa, özellikle **milletvekillere yönelik eleştirileri engellemek, meclis dışı siyasal muhalefeti etkisizleştirmek** amacını taşıdığı gerekçesiyle yoğun bir biçimde eleştirildi. Yasa tekrar önüne geldiği için Cumhurbaşkanı onaylamak durumunda kaldı ve yasa geçti. 2004'e kadar yürürlükte kaldı.
- 2005'te **MÜYAP, FSEK Ek Madde 4'ü** kullanarak çok sayıda web sitesini erişime engellemeye başladı. (2005'te 153, 2006'da 886, 2007'de 549 site)
- 2007'ye kadar çok sayıda web sitesi, **TCK, Medeni Hukuk ve TMY** kullanılarak engellendi.

5651: İnternet sansürünün kod adı

Bu siteye erişim mahkeme kararıyla engellenmiştir.

Access to this site has been suspended with decision of Court.

5651: İnternet sansürünün kod adı

- 2006 sonu ve 2007 başı, **etkili bir medya operasyonu**yla, önce **satanizm**, sonra da **çocuk pornografisi** bahanesiyle **internetin “halk düşmanı” ilan edildiği dönem** oldu. Gençler ve çocuklar internetten **“korunmalıydı”**, yoksa ya satanist olup intihar edecekler, ya da çocuk tacizcilerinin eline düşeceklerdi. Böyle bir hava estirildi.
- Önce Adalet Bakanlığı 2006 Haziran’ında bir taslak hazırlamaya başladı. Taslak bir ceza hukuku metniydi ve bilişimle ilgili tüm suçları bir torbaya atıp tüm cezaları da 1/2 oranında artırmayı amaçlıyor, hatta yeni suçlar yaratıyordu. Taslak **sansür değil kırım yasasıydı**. Sessizce ortadan kayboldu.
- Bir başka taslak daha hazırlanmaya başlandığı duyuldu. Bu kez taslak metin **içerik suçlarını** düzenleyecek, bunu için de **AB Siber Suçlar Konvansiyonu’na** uygun olarak **iki temel suç** ele alacaktı: **Çocuk pornografisi ve “nefret söylemi”** (ırkçılık, ayrımcılık, şiddeti kışkırtma vb.)... İnternet ve bilişim hukuku ile ilgili sivil çevreler olarak, bizler bu taslağa destek vermeye karar verdik. Bu konuda çeşitli görüşler üretip Adalet Bakanlığı’na sunduk.
- Ancak bu sırada **Ulaştırma Bakanlığı'nın internet operasyonunun** başladığını bilmiyorduk. ***İnterneti ve giderek tüm bilgi ve iletişim teknolojilerini Ulaştırma Bakanlığı'na bağlama operasyonu....***

5651: İnternet sansürünün kod adı

- 5651 Sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun” Meclis’ten hızla geçti. Bu yasaya muhalefet eden tek bir milletvekili bile olmadı. Hatta muhalefet partileri “**Torba Yasa**”nın içini daha da doldurmak için uğraştı. **Atatürk’e hakaret** de bu arada muhalefet milletvekillerinin önerisiyle torbaya girdi, ama neyse ki “**laikliğe karşı davranış**” veya “**teröre teşvik**” gibi ekstra öneriler devre dışı kaldı! Yasa Cumhurbaşkanı’na gönderildi. 2002’de RTÜK yasasını hak ve özgürlükleri kısıtlıyor diye geri çeviren Cumhurbaşkanı Sezer, 2007’de 5651’i şak diye onayladı... (*İktidar erozyonuyla gelişen “devlet refleksi” olsa gerek...*)
- 5651, **22 Mayıs 2007 tarihli Resmi Gazete’de** yayınlanarak yürürlüğe girdi. Kanunun **3 ve 8. maddeleri** yürürlüğü 23 Kasım 2007’e bırakılmış, diğer hükümler ise 23 Mayıs 2007’de hemen yürürlüğe girmiştir.
- Yasa çıktıktan sonra, interneti hedef alan dezenformasyon kampanyasının birdenbire dindiğini gördük. Satanistler ortadan kayboldu. Çocuk pornografisi suçlamasıyla tutuklananların çoğu salıverildi (çünkü “yakalanan” materyalin çocuk pornografisi değil normal pornografi olduğu anlaşıldı). Ama bu bilgi **toplum hafızasında** hiç yer tutmadı...

5651: İnternet sansürünün kod adı

Önemli hususlar:

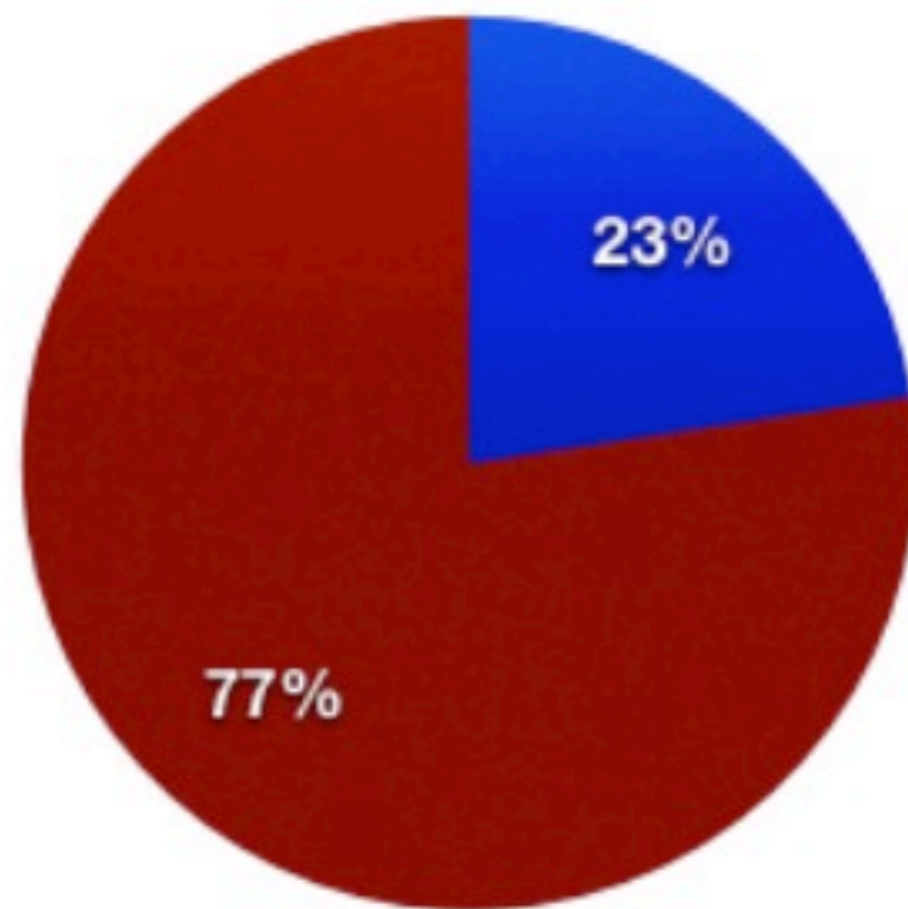
- *bilgi verme zorunluluğu*
- içerik sağlayıcıların içerikten sorumlu tutulmaları
- hizmet sağlayıcıların sorumluluğu
- erişim ve hizmet sağlayıcılara getirilen "faaliyet belgesi" alma zorunluluğu
- (internet kafeler dahil olmak üzere) kitlesele kullanım sağlayıcıların, TİB tarafından sağlanan fitreleme ve bloklama araçlarını kullanma zorunluluğu
- keyfi idari erişim engelleme kararları

5651: İnternet sansürünün kod adı

8. maddeye dâhil edilen suçlar:

- Türk Ceza Kanununda yer alan intihara yönlendirme (madde 84),
- çocukların cinsel istismarı (madde 103/1),
- uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),
- sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),
- müstehcenlik (madde 226)
- fuhuş (madde 227),
- kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228)
- 25/7/1951 tarih ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlar
- 8. maddedeki engelleme koşulları, 2008 Ocak ayından itibaren, futbol ve diğer spor dallarıyla ilgili “müşterek bahis” sitelerine ve Türk yargı alanı dışında olup kullanıcılarına yasal bir yetki olmaksızın İnternet üzerinden şans oyunları oynatan web sitelerine de uygulanmaktadır.

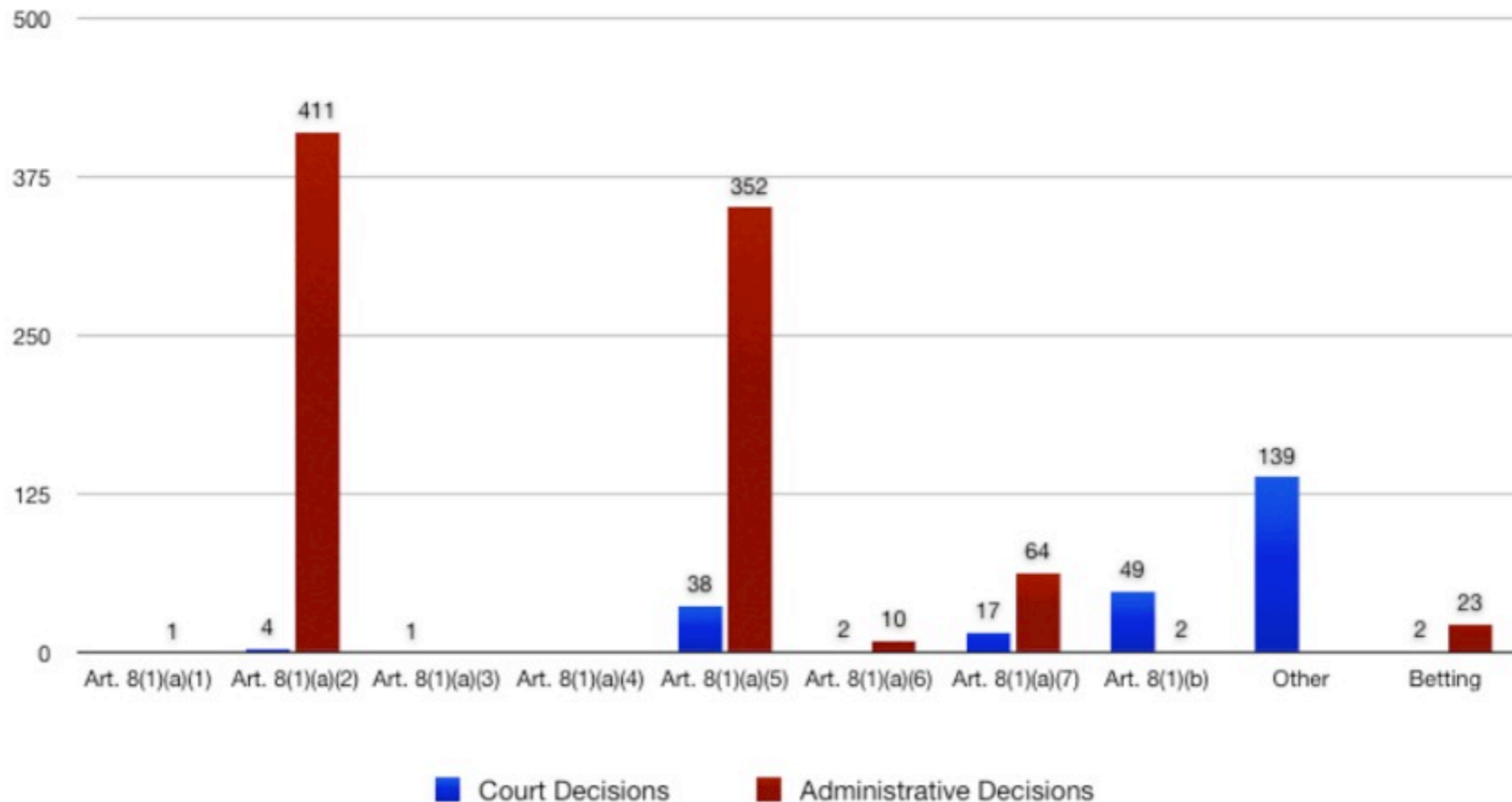
Blocking Decisions under Law No 5651

● Court Decisions   ● Administrative Decisions

Figure 3: Blocking decisions under Law No. 5651

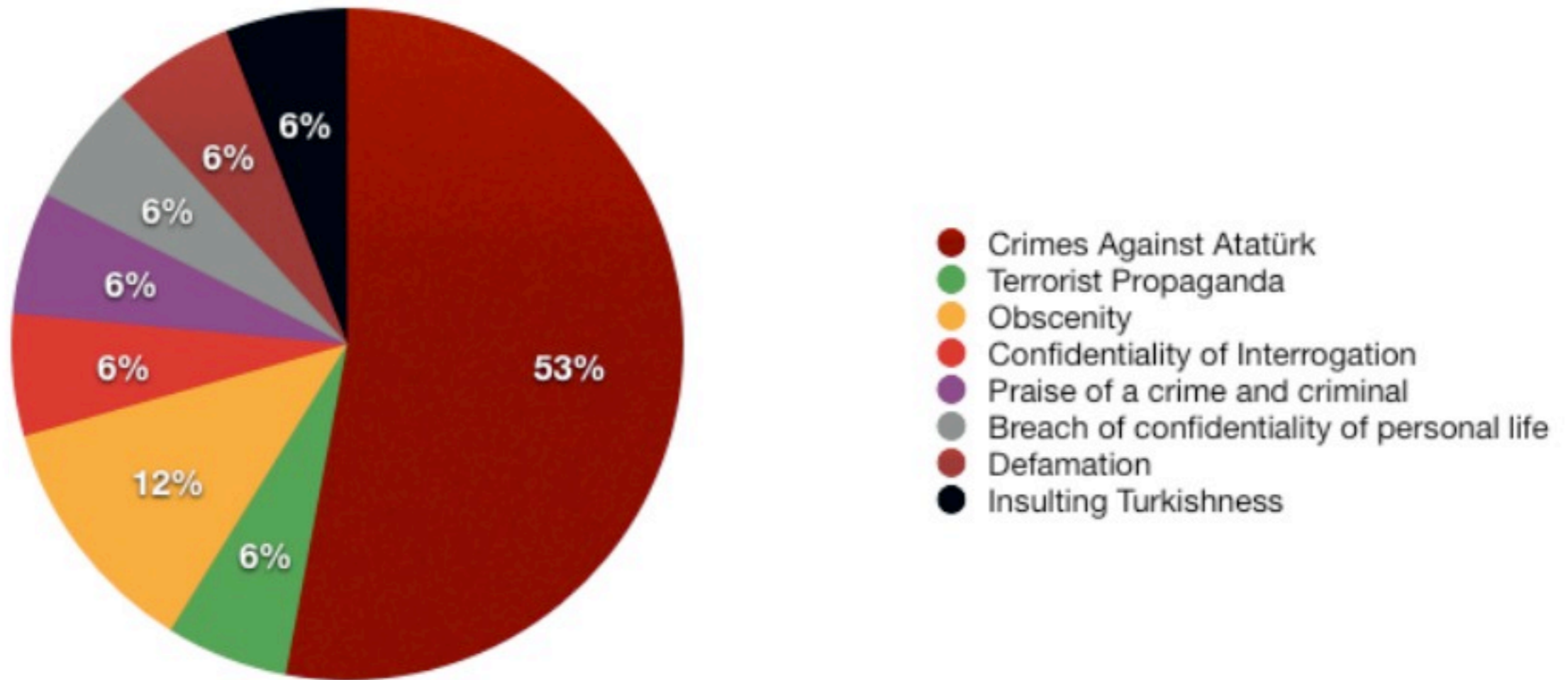
Turkey: Blocking Orders (01 October 2008)

Figure 4: Turkish Blocking Orders as of October 2008

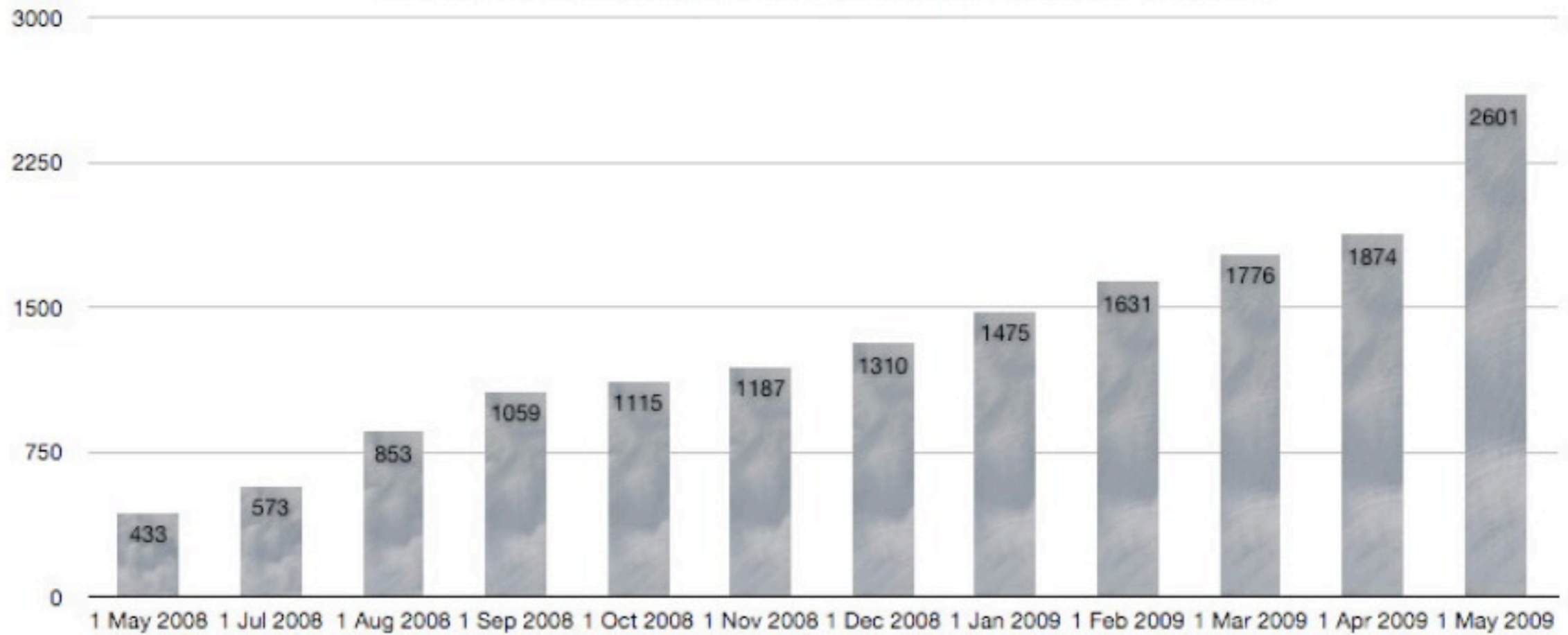
Article 8(1)(a)(1): encouragement and incitement of suicide (article 84 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(2): sexual exploitation and abuse of children (article 103(1) of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(3): facilitation of the use of drugs (article 190 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(4): provision of dangerous substances for health (article 194 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(5): obscenity (article 226 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(6): prostitution (article 227 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(a)(7): gambling (article 228 of the Turkish Penal Code); article 8(1)(b): crimes committed against Atatürk (Law No. 5816, dated 25/7/1951); and football and other sports betting (Law No. 5728, article 256).

YouTube Blocking Orders: March 2007-June 2008

Figure 5: YouTube Blocking Orders (March 2007 - June 2008)

Total Number of Blocking Orders issued between May 2008 - May 2009

5651: kritik analiz

İfade özgürlüğü:

- İfade özgürlüğü birden çok boyutuyla 5651 Sayılı Kanun'dan olumsuz etkilenmiştir. İfade özgürlüğü 1982 Anayasası ve Türkiye'nin taraf olduğu geniş kapsamlı insan hakları antlaşmaları tarafından tanınan ve korunan bir haktır.
- İfade özgürlüğü, özetle üç temel bölümden oluşur:
  - **kanaat özgürlüğü,**
  - **bilgi ve düşünceleri araştırma ve edinme özgürlüğü,**
  - **bilgi ve düşünceleri yayma özgürlüğü**

5651: kritik analiz

İfade özgürlüğü:

- İfade özgürlüğü mutlak bir hak değildir, 1982 Anayasası ve uluslararası antlaşmalar bu hakkın belirli şartların varlığı halinde **sınırlandırılabilceğini** düzenlemektedir. Uluslararası insan hakları hukuku herhangi bir **içerik temelli hak sınırlandırmasının** şu üçlü teste uygun olmasını gerektirmektedir:
  - **müdahalenin kanuni dayanağının olup olmadığı;**
  - **sınırlandırmanın amacının meşru olup olmadığı;**
  - **sınırlandırmanın demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı.**

5651: kritik analiz

Hukuki Dayanak (Kanunla öngörölme):

- İfade özgürlüğüne herhangi bir sınırlama getirilecek ise bu ancak ve ancak **kanunla** olabilir.
- İlk olarak, **Sözleşme tarafından korunan bir hakkın sınırlandırılmasının ulusal hukukta bir dayanağı** bulunmalıdır.
- İkinci olarak, bu **kuralın erişilebilir nitelikte olması** gerekir.
- Üçüncü olarak, **kanun, muhatabı olan kişilerin kendileri için sonuçlarının ne olabileceğini öngöreceği şekilde kaleme alınmalı** ve kural **hukukun üstünlüğü** ilkesine uygun olmalıdır.
- Türk hukukuna göre ifade özgürlüğü ancak TBMM tarafından çıkarılmış bir kanuna dayanarak sınırlandırılabilir. 5651 Sayılı Kanun, bu ölçüte uygun ve erişilebilir nitelikte ise de **gerek metin gerek uygulanma açısından öngörülebilirlik koşuluna ne kadar uygun olduğu tartışmalıdır.**

5651: kritik analiz

Ölçülülük:

- Türk anayasa hukukunda ölçülülük koşulu, Strasbourg içtihadında da yer alan üç unsurdan oluşur:
  - **elverişlilik testi:** Temel hakları sınırlayacak araçlar meşru amacın gerçekleşmesine elverişli olmalıdır.
  - **zorunluluk testi:** Temel haklara müdahale etmek için güçlü bir toplumsal gereksinim olmalıdır.
  - **orantılılık testi:** Müdahale elde edilmek istenen meşru amaçla orantılı olmalıdır.
- 5651 sayılı Kanun uygulaması bu unsurların gereğini yerine getirmekten uzaktır.

5651: kritik analiz

Özel yaşamın gizliliği hakkı / Paternalist Düzenleme:

- TİB tarafından verilen güncel verilere göre, 1 Ekim 2008 itibariyle, **müstehcen içerik taşıdığı için engellenen** 390 web sitesinden 352'si idari engelleme kararı ile yasaklanmıştır.
- **Müstehcenliğin Türk hukukunda açık bir tanımı yapılmamıştır.** Bu başlık altında alınan engelleme kararlarının listesine bakıldığında **pornografik ve müstehcen içerik arasında bir ayrım gözetilmediği** görülmektedir. Bu ayrımın açıkça yapılmamış olması **belirsizliğe düşülmesine** yol açacaktır.
- Hükümetin **küçükleri pornografik içeriğe erişimden koruyacak önlemleri** alması kuşkusuz **meşrudur.**
- Ama eski bir Anayasa Mahkemesi başkanının da ifade ettiği gibi **yetişkinleri küçükler için öngörülen kurallara tabi tutmak, esasen büyüklerin anayasal haklarını kullanmasını engellemek demektir.**

5651: kritik analiz

Usule ilişkin Saptamalar:

- Savunma Hakları ve Muhakemede Eşitlik
- Masumiyet Karinesi
- Tedbir Kararlarının Kesin Karar Etkisi Doğurması
- Şeffaflık ve Gerekçeli Kararlar
- TİB tarafından verilen idari engelleme kararları
- Engelleme Kararlarından Doğan Zararların Tazmini
- Trafik Verileri Kaydının Özel Yaşamın Gizliliği Hakkına Etkileri

uluslararası tepkiler

- Reporters Without Borders: Turkey is in the category of “Countries under surveillance” in the report “Enemies of Internet” - <http://en.rsf.org/surveillance-turkey,36675.html>
- OSCE: [Turkey Blocking 3,700 Websites, Reform Needed](http://www.osce.org/documents/rfm/2010/01/42294_en.pdf) - http://www.osce.org/documents/rfm/2010/01/42294_en.pdf
- EU Turkey Progress Report 2009: condemns Turkey’s ban of numerous web sites -http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2009.pdf
- OpenNet Initiative - <http://opennet.net/search/node/Turkey>
- EFF -<http://www.eff.org/deeplinks/2010/06/another-bad-week-free-expression-internet>
- etc...

uluslararası tepkiler

July 3, 2010

[support public radio >](#)

FIND A STATION

home news arts & life music

News > Technology

E-mail Share Comments (0) Recommend (0) Print

Turkey Tightens Internet Control In YouTube

by THE ASSOCIATED PRESS

ANKARA, Turkey, June 25, 2010, 11:47 am ET

DW-WORLD.DE
DEUTSCHE WELLE

YOUR LINK TO GERMANY

HOME

NEWS

Germany

Europe

Map

World

Asia

Business

Science & Technology

About us
Press

Business & Sales
DW-Akademie
DW-STORE

Contact
Help
Partner

Site map
Archive

03.07.2010

PRESS FREEDOM | 25.06.2010

Google feud spotlights internet censorship in Turkey

China has censored Google in the past--and now Turkey is following suit

Good luck using Google in Turkey - the service is blocked or operates at a snail's pace due to a clash between the government and the search engine. Turkey's archaic censorship laws are drawing criticism from Europe.

FT.com
FINANCIAL TIMES

Europe

FT Home > World > Europe

Front page
World
US & Canada
Europe
Brussels
European comment
UK
Asia-Pacific
Middle East
Africa

Turkey hits at Google for 'picking fight'

By Delphine Strauss in Ankara

Published: June 24 2010 22:46 | Last updated: June 24 2010 22:46

Turkey's communications minister on Thursday hit at Google for "picking a fight" with the Turkish state, as he responded to growing criticism of web censorship that includes a long-standing ban on Google's YouTube subsidiary.

Ankara insists that the online video sharing site must open offices in Turkey and

Cyber-Rights.Org.TR

HOME ABOUT INTERNET: GIRILMESI TEHLIKELI VE YASAKTIR INTI

July 1st, 2010

Bianet English: Minister Yıldırım: YouTube Or Any Other Ordinary Person...

English: Minister Yıldırım: YouTube or any Other Ordinary Person... - Bianet

In the context of the access ban for the YouTube website, Transport Minister Yıldırım

the INQUIRER

We're not banned in China, amazingly

Home News Reviews Video INQdepth Blogs

“güvenli internet” mi,
sansürlü internet mi?
devlet eliyle filtreleme

22 Şubat 2011

BTK “Güvenli İnternet” Kararı

- 22.02.2011 tarihinde “İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar” adı altında alınan kurul kararı sessiz sedasız bir biçimde yayınlanarak yürürlüğe girdi (<http://www.btk.gov.tr/Duzenlemeler/Hukuki/kurulkararlari/2011/2011%20DK-10-91sss.pdf>).
- Yönetmelik ilk bakışta “çocuk ve aileyi korumak” amacına yönelik görünüyor. Ama belge incelendiğinde amaçlananın bundan çok daha fazlası olduğu görülüyor.
- İnternete yönelik olumsuz düzenleme serisinin bu yeni ürününde, sansür, erişim engelleme yoluna başvurulmadan, doğrudan hizmet sağlayıcılar üzerinden ve keyfi (yani hukuksuz) bir şekilde oluşturulan filtreler ile uygulanacak.

22 Şubat 2011

BTK "Güvenli İnternet" Kararı

- "İnternetin Güvenli Kullanımına Dair Usul ve Esaslar Taslağı"nın 22 Ağustos'ta yürürlüğe girmesi bekleniyor. Buna göre, tüm İnternet kullanıcıları BTK tarafından belirlenen filtreleme sistemlerinden birini kullanmak zorunda olacak.
- Her internet kullanıcısı, aile paketi, çocuk paketi, yurtiçi paketi veya standart paket abonesi olmak zorunda kalacak ve paketlerde takip edilebilecek İnternet sitelerini devletin belirleyeceği filtreleme sistemi "beyaz" ve "kara" listelerden oluşacak.
- Muzır kurulundan geçmiş filtreli internet ile "güvenli internet" kavramı arasında hiç bir ilişki yok. Burada sözkonusu olan "güvenli" değil "sınırlı" internet. Hizmet alanlar internet güvenliğine sahip olmayacaklar. Nasıl olsa filtreli diye çocuğunu internette başı boş bırakan ebeveynler de hüsrana uğrayabilir. Çünkü bugüne kadar herhangi bir filtre sisteminin tam koruma sağladığı görülmedi.
- Kurul Kararının iptali için IPS Bağımsız İletişim Ağı (Bianet) Danıştay'a 13 Nisan 2011 tarihinde iptal davası açmıştır. BTK'nın savunma süresi 5 Haziran 2011'de sona erecektir.

22 Şubat 2011

- Bu düzenlemeyle birlikte artık internet kullanıcıları, sistem dışı kalma seçeneği öngörülmemiş olduğundan, kendilerine uygun gördükleri önceden belirlenen tiplerde oluşturulan profillerden birini seçmek durumunda kalacaktır. İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar'ın 4. maddesinde yer alan 'Tanımlar' bölümündeki 'Profil' türleri şu şekilde belirlenmiş;
  - a) Aile profili: Kullanıcının Kurum tarafından İşletmecilere gönderilen kara listedeki alan adı, IP adresi, port ve web proxy sitelerine erişimin sağlanmadığı profili,
  - b) Çocuk profili: Kullanıcının sadece Kurum tarafından İşletmecilere gönderilen beyaz listedeki alan adı, IP adresi ve portlara erişimin sağlandığı profili,
  - c) Standart profil: Kullanıcının erişebileceği internet site ve uygulamalarına mevcut mevzuat kapsamında erişimin sağlandığı profili,
  - d) Yurtiçi internet profili: Kullanıcının sadece yurtiçinde barındırılan ve kara listede yer almayan alan adı, IP adresi ve portlara erişimin sağlandığı profili.

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

- Düzenlemenin içeriğinde bu profillerin hangi esaslara göre belirleneceği açıkça düzenlenmemiş olduğundan; standart profil, çocuk profili, aile profili ve yurtiçi internet profili şeklinde sınırlı sayıda belirlenmiş olan bu profillerin *beyaz listeler* ve *kara listeler* şeklinde düzenlenmiş filtreleme listesine dayandırılacağı anlaşılmaktadır.
- Çocuk, aile ve yurtiçi profil türleri üzerinden ayrı ayrı söylenecek çok şey var. Ancak BTK tarafından yapılan resmi açıklamalarda bu profillerin genelde müstehcenlik, porno ile mücadele sonucunda oluşturulduğu ortaya çıkmaktadır, yani internet güvenliği, müstehcenlikle mücadeleye indirgenmiş durumda.
- Özellikle ‘yurtiçi profili’ türünün hangi ihtiyaç sonucu yaratıldığı oldukça muğlaktır. Bu profili seçen bir kullanıcı yurt dışı kaynaklı internet sitelerine erişemeyecek. BTK Başkanı Acarer’e göre ‘erişime engelli sitelerin yüzde 99’unun yurt dışı kaynaklı olması gerçeğinden hareketle’ böyle bir profil oluşturulmuş.

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

Önemli bir tartışma konusu da **standart profil** türü:

- Kamuoyunda oluşan tepkiler sonucunda açıklama yapmak zorunda kalan BTK Başkanı Acarer’in ‘Şu anki internet yapısını standart profil diye tanımlarsak Güvenli İnternet Profili mevcut yapıya getirilen bir ilavedir, şu andaki konumunda kalmak isteyenlerin herhangi bir şey yapmaları gerekmiyor’ sözleri pek tatmin edici değil.
- Standart profil türü de sistemin öngördüğü profil türlerinden biri olduğundan hiçbir kullanıcı sistemin dışında kalamıyor. Bu ise oldukça yavaş olan internet hızının daha da düşmesi ama daha da önemlisi, fişlemenin, yasadışı kayıt altına almanın, denetlemenin daha olağan hale geleceği endişesini beraberinde getirmektedir.
- Bir diğer önemli sonucu ise internette oldukça geniş uygulanan sansür, erişim engelleme artık otomasyona bağlanacak, kara listeye alınan internet siteleri otomatik olarak filtreye takılacak.

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

Standart profil türü ile ilgili başka belirsizlikler de var:

- Madde 6, internet kullanıcılarına 4 adet profilin uygulanmasını istiyor. Bunu söylerken de, “güvenli internet hizmeti” başlığı altına standart profili ekliyor. Ancak tersine Madde 7'nin 4cü bölümünde “güvenli internet hizmeti almak istemeyen, standart profil üzerinden hizmet alır” deniliyor. Yani standart profil, “güvenli internet hizmeti” dışında tanımlanıyor. Derken 10cu madde yeniden bir arayüzü akla getiriyor.
- Bu maddeler, bu kadar ciddi bir kararda neden karmaşık duruyorlar? Standart profil, bir yerde dahil, bir yerde hariç tutuluyor?
- Bazı hukukçular bunun metni yazarların dikkatsizliğine bağlıyor, bazıları ise “sansürün gizlenmiş” olabileceğine yorumluyor.
- Sansür neresinde dersiniz; standart profil konusundaki 2 maddedeki yaklaşım, bütün internet kullanıcılarının internete çıkışta, bir kapıdan (arayüzden) geçecekleri şeklinde yorumlanıyor. Aynen bazı otellerde ya da üniversitelerde olduğu gibi.
- Arayüz olması ise, herkesin internete çıkışta loglanmaya (yani bir başka deyişle fişlenmeye) başlanacakları şeklinde düşünceler yaratıyor.
- Bu ise, hem siyasal açıdan, hem de kişisel gizlilik açısından önemli bir sorun. Neden internete rahatça girmek yerine, bir kapıdan geçmek gereksin?

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

Standart profil türü ile ilgili başka belirsizlikler de var:

- Şu sırada filtrelemenin ‘Romantik bir duygusallık’ olduğunu düşünenlerin dayandığı tek şey olan BTK’nın ‘Standart filtrede hiçbir şey değişmeyecek, yani şu andaki durum korunacak’ açıklaması. Uzaktan ve konuyu bilmeden bakıldığında olay gerçekten de böyle. Fakat biraz durumu biliyorsanız, ‘şu andaki internetin’ sayısı 10 binleri aşan (kimine göre 14 bin, kimine göre 60 bin), BTK tarafından ‘Erişime engelli’ siteye rahatça girdiğini de görürsünüz.
- Bu engelli siteler arasında yerli-yabancı bağımsız haber siteleri, sivil toplum kuruluşları siteleri, aktivist çevreci siteleri ve hatta transseksüel forumları bile var (Forumların içeriğinde de ‘Kendime uygun boy ayakkabı nereden alabilirim?’ ya da ‘İstanbul’da gece nerelere gidebilirim, nasıl yaşarım?’ konulu yazışmalar bulunuyor).
- Oysa 22 Ağustos’tan sonra bu sitelerin hiçbirine, hiçbir şekilde girilemeyecek. Çünkü bu tarihten itibaren DNS değiştirmek ve ‘şu andaki internete’ erişmek imkansız hale gelecek. Bu böyle bilinsin.

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

Standart profil türü ile ilgili başka belirsizlikler de var:

- Tabii ki ‘Sansür yoktur’ diyebilmek için, DNS değiştirdiğinizde size değil, servis sağlayıcınıza bir yasal yükümlülük doğacak. Doğal olarak ISS’niz de sizin yüzünüzden zor durumda kalmamak için DNS değiştirmenizi geçersiz kılarak, sizin erişeceğiniz içeriği devletten gelen listeye göre düzenlemeye, filtrelemeye başlayacak.
- Servis sağlayıcınız DNS değiştirmenizi de etkisiz hale getirecek, hatta bu denemelerinizi raporlamak zorunda bile kalacak. Bu, sağ ayakla sol kulağı göstermek olsa da sol kulağın memesinde ne yazık ki ‘sansür’ yazıyor olacağından gayet iyi niyetle yaptığımız çocuğumuzun adı yine sansür olacak.

“Güvenli İnternet” Kararı ile ilgili sorunlar

Şimdi bir de filtreleme sistemine dayanak olacak **beyaz ve kara listelere** bakalım:

- Öncelikle hukuki açıdan beyaz liste ve kara listelerin hangi kurum tarafından hangi hukuki kritere göre belirleneceği açıkça düzenlenmediğinden ileride keyfi, sübjektif ve hukuk dışı uygulamalara yol açabilecek bir düzenleme olduğu açıktır.
- Bu listeleri oluşturacak kuruma; kişilerin hangi internet sitelerine girip, giremeyeceğine önceden karar verme gibi çok geniş bir yetki verilmekle birlikte, bu karar verilirken dikkate alınacak kriterler belirlenmemiştir.
- Yine İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar’da kara listede yer alan internet sitesi sahipleri veya kullanıcılarının itirazlarını hangi merciye, hangi usulle yapacakları aynı şekilde belirlenmemiştir. Bu nedenle kişilerin en temel haklarından biri olan idarenin keyfi ve hukuk dışı işlemlerine karşı itiraz etme hakkı yok sayılmıştır.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

1. BTK Filtrelemeye hukuken yetkili değildir.

Her şeyden önce Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) İnternet ortamının altyapı düzenleyicisi kurumudur. Dolayısıyla, İnternet ortamını “sözde güvenli” kullanım adı altında “filtrelemeye” hukuken ne yetkilidir ne de görevlidir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

2. Kurul Kararı hukuka aykırıdır

Söz konusu Kurul Kararı 5809 sayılı Kanununun 4 ve 6. maddelerine dayandığını iddia etmektedir.

Fakat karar

- Kurum tarafından oluşturulacak beyaz ve kara listelerin hangi unsurlar gözetilerek hazırlanacağı bilinmediğinden, **şeffaflık**, sınırlamanın **objektif** nedenlere dayanması ve yapılacak düzenlemelerde **tarafsızlığın** sağlanması;
- Kara listede yer alan herhangi bir site için itiraz prosedürü açıklanmadığından, **şeffaflık**;
- Oluşturulacak profiller üzerinden süzölmüş bir içeriğin, kullanıcılara zorunlu olarak sunulması nedeniyle, **uluslararası normlara uygunluk**;
- Teknik olarak, İSS’leri kullanıcının bağlanmak istediği içeriği önce listelerden denetleyip sonra bağlanmasına olanak tanımak zorunda bıraktığı için, **bilgi güvenliği ve haberleşme gizliliğinin gözetilmesi**;
- Kararlar yurtiçindeki yer sağlayıcıları bağladığından, yurtdışındaki yer sağlayıcıların rekabet avantajı elde etmesi ve “Yurtiçi profil”de yurtdışındaki yer sağlayıcıların yer alamaması nedeniyle, **adil rekabet ortamının tesisi**;
- İSS’leri, filtre aşma yöntemlerini engellemek ve sonuçları kuruma bildirmekle yükümlü kıldığı için ve söz konusu sonuçların hangi verileri içermesi gerektiği belirtilmediği için, **kişisel veri gizliliğinin korunması**

nedenleri ile **dayandığını iddia ettiği kanuna aykırıdır**.

Ayrıca 5651 sayılı kanuna göre, İSS’lerin kendileri üzerinden erişilen içeriklerin hukuka aykırı olup olmadıklarını denetleme mecburiyeti yoktur. Oysa söz konusu kurul kararı, İSS’leri kurumun hazırladığı listeleri kullanarak denetleme yükümlülüğü altına sokmaktadır.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

3. Devlet eliyle topyekün filtre sansürdür!

Filtre, önceden tanımlanmış bazı içeriklere ve/veya hizmetlere erişimi engelleyen bir tür yazılımdır. Bu türden bir yöntem gereksinim duyan aileler için yurtiçinde de kullanılabilecek çeşitli filtre yazılımları söz konusudur ve hali hazırda kullanılmaktadır. Dileyen ebeveynler bu türden bir yazılımı çoğu kez de ücretsiz veya cüzi bir ücret karşılığında kullanabilirler. Yurtdışı uygulamalarda da bazı ebeveynlerin filtre yazılım kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Ancak, bu hiçbir zaman BTK'nın son düzenlemesiyle sunulduğu biçimiyle merkezi bir şekilde, bir kurum tarafından kullanıcılara dayatılan bir uygulama olmamıştır. Zaten Avrupa Konseyi de merkezi filtreleme uygulanmamasını tavsiye etmektedir.

Devlet eliyle gerçekleştirilen topyekün filtreleme sansürdür. Çünkü tek tip bir aile, tek tip bir çocuk profili öngörmekte; tek tip bir ahlak, tek tip bir kültürel sosyal ve politik yaklaşımı tüm toplum için faydalı/iyi/doğru kabul etmektedir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

4. Beyaz ve Siyah Listeler

Çocuk profili için beyaz liste, aile profili için kara listeler öngörülmektedir. Fakat bu listelerin hangi kriterlere göre kimler tarafından belirleneceği belirli değildir. Bu listeleri belirleyecek Kurum yetkilisi/uzmanlar hangi evrensel normları esas alacaklardır? Türkiye'de yaşayan hangi aile ve çocuk tipine göre zararlı / yararlı içerik değerlendirmesi yapacaklardır? İsrarla korunmak istenen müstehcenlik, cinsel içerikler son derece görecelidir.

Bu listelere girmek ya da çıkmak için içerik sağlayıcılarının neler yapması gerektiği belirsizdir. Listelere itiraz hakkı ve bunun nasıl yapılacağı bilinmemektedir. Örneğin içerik sağlayan ve beyaz listede yer almak isteyen herkes, her ürettiği içeriği/web sitesini Kuruma onaylatmak zorunda mı kalacaktır?

Bu listeler bir grup insanın algısına uygun tek tip aile / çocuk, ahkaki, kültürel ve sosyo-politik değerleri tüm topluma dayatması anlamına gelmektedir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

5. Ahlaki panik ve Güvenlik ihtiyacının istismarı

Çocukları pornografi, müstehcenlik, kumar gibi zararlı içeriklerden korumak adı altında toplumun çoğunluğuna, özellikle de ebeveynlere “sağduyu” işlemi ile kanca atılmakta, ebeveynlerde ahlaki panik yaratılmaktadır. Güvenlik ihtiyacı öne çıkarılmaktadır.

Daha kötüsü merkezi bir filtreleme sayesinde “Güvenli İnternet” hizmeti alacakları söylenerek bu ihtiyaç istismar edilmektedir.

6. Filtreleme kişisel tercihlere bırakılmalıdır

Filtre kullanımı bireysel tercihlere bırakılmalıdır. Fakat aileler filtrelerin çocukları korumak için yeterli olamayacağına karşı bilinçlendirilmelidir. Filtre yazılımları ile belirli içeriklerin süzölebileceği, fakat çevrimiçindeki riskleri yok edemeyeceği aileler tarafından bilinmelidir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

7. Standart Kullanıcı Üzerinde Denetim ve Fişleme

Yapılan düzenleme ile, standart kullanıcı profilinde herhangi bir değişiklik olmadığı, bu profilin “şu anda geçerli olan” durum olduğu sözlü olarak söylene de, yayımlanan kurul kararı aksini ifade etmektedir. Bilindiği gibi, şu anda erişimi engellenen sitelere çeşitli yöntemlerle girilebilmektedir. Ancak kurul kararı, filtre aşma yöntemlerinin bertaraf edilmesini İSS’ler için bir zorunluluk haline getirmektedir. Bunun da ötesinde, filtre aşma girişimlerinin ve bu girişimlerin sonuçlarının kuruma bildirilmesi zorunluluğu, hangi kullanıcının hangi içeriğe ulaşmaya çalıştığı bilgisinin de kuruma bildirilmesine, yani elektronik “fişleme”ye olanak tanıyabilecektir. Ayrıca güncel durumda, erişimi engellenen siteler için İSS’lere bildirim yapılmaktadır. Kurul kararıyla yapılmak istenen düzenlemede ise, İSS’lerin, ulaşılmak istenen her site için kurum tarafından belirlenen listeyi kontrol edip engellenenler arasında yer almıyorsa bu bağlantıyı gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Bu durum, teoride pek bir fark yokmuş gibi gözükse de pratikte, otomasyona bağlanmış bir engelleme sisteminin standart profilde yer alan kullanıcılar için işletilmesi anlamına gelmektedir. Halihazırdaki durumda, 5651 sayılı yasa kapsamında erişimi engellenen sitelerin dahi kamuoyuna açıklanmadığı düşünüldüğünde, otomasyona bağlanmış bir engelleme sisteminin doğurabileceği riskleri tahmin etmek zor değildir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

8. DNS ve proxy erişim engeli aşma teknolojileri değildir!

Kurul Kararı DNS (Alan Adı Sistemi) ve Proxy (Vekil Sistemler) teknolojilerini erişim engeli aşma teknolojileri olarak tarif etmekte ve ISS'lere bunlarla mücadele görevi vermektedir. DNS ve Proxy İnternet üzerinde iletişimi düzenlemeye, kolaylaştırmaya, hızlandırmaya yarayan ağ teknolojileridir. Bu teknolojiler, İnternet iletişimi için vazgeçilmezdirler. Bireysel kullanıcılara ya da türlü çeşit ağ sistemlerine sürekli hizmet verirler. Bu sistemleri, İnternet'e eriştiğimiz her noktada bilerek ya da bilmeyerek her gün defalarca kullanmaktayız. Bu sistemlerin varlık nedeni erişim engellerini aşmak değildir. Erişim engeli aşma teknolojileri olarak görülemez. Bu teknolojileri tamamen veya kısmen sınırlamak İnternet'e zarar verecektir. Bazı servislerin hiç kullanılamamasına, bir çok sistemin sağlıklı çalışmamasına sebep olacaktır. Kullanıcılar açısından çok büyük hız, performans kayıpları, İnternet servis sağlayıcılar açısından ağır ekonomik zarar ve ekstra iş yükü anlamına gelecektir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

9. Kurumun İnternete yaklaşımı problemlidir

BTK'nın ve diğer ilgili kurumların kavrayamadığı toplumsal olgu şudur: Ne şiddet, ne saldırgan içerik ne pornografi, ne cinsel istismar ne de akran zorbalığı çevrimiçi dünyada köklenmektedir. Şiddet, saldırganlık, cinsel istismar ve akran zorbalığı gündelik yaşantımız içinde ortaya çıkmakta, diğer bir deyişle tüm riskler aslında bu çevrimdışı dünyadadır. Bu riskli içeriklere erişimin İnternet ortamında engellenmesi, bu riskleri bu dünyadan yok etmeyi sağlamaz.

İnternet mecrası TV, radyo, gazete gibi denetlenebilir merkezi sistemler değildir. Dağıtık, gayri-merkezi değişken, akışkan bir ortamdır. Risklerle mücadelenin yolu da merkezi filtreler değil, bu ağın/ortamın parçası olan bireyi güçlendirmektir.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

10. “Güvenli İnternet” değil “İnternet'in Güvenli Kullanımı”

Çözüm beyaz ve kara listelere indirgenmiş “Güvenli İnternet” değil, “İnternet'in Güvenli Kullanımı” şeklinde tanımlamaya çalışacağımız, kullanıcıları ve çocukları İnternet ortamındaki risklere karşı hazırlıklı kılacak eğitim-öğrenme yaklaşımıdır. “Eleştirel Yeni Medya Okuryazarlığı” bunun bir parçasıdır. Her çocuğun İnternet erişimine ve bunun için gerekli eğitime şartsız erişebilir olması garantiye alınmalıdır. Ailelerin İnternet kullanım pratikleri geliştirilmeli, nitelikli hale gelmesi için programlar hazırlanmalı, ailelere çocuklarını nasıl güçlendirecekleri öğretilmelidir.

Tüm bunlar için ise, vatandaşa güvenmeyen, korumacı kollamacı muhafazakar yaklaşımlar terkedilmeli, İnterneti düşman gören yaklaşımlar bir kenara bırakılmalı, risk ve olanakların farkında, vatandaşa güvenen, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan makro düzeyde tekno-sosyal politikalar geliştirilmelidir.

BİZ DE İNTERNET'İN GÜVENLİ ve NİTELİKLİ KULLANIMINI İSTİYORUZ! SADECE SEÇİM ZAMANINDA YURTTAŞINDAN OY İSTEYEN YÖNETİMLER DEĞİL; YURTTAŞININ HER DAİM AKIL VE VİCDAN SAHİBİ OLDUĞUNU KABUL EDEN, ONUN TEMEL LİBERAL HAKLARINA ANAYASANIN 17. MADDESİ GEREĞİNCE SAYGI DUYAN, NEGATİF HAKLARIN GERÇEKLEŞMESİNİ POZİTİF HAKLARIN DESTEKLENMESİ İLE TEMİN EDEN YÖNETİMLER İSTİYORUZ.

“Güvenli İnternet” Kararı hukuka aykırı

11. İnternet konusundaki tüm düzenlemelerin ilgili tüm aktörlerin katılımı ile yapılması gerekir!

Türkiye’de yeni medya ortamlarında sadece devlet kurumları aracılığı ile oldu bittiye getirilerek hazırlanan, sessiz sedasız uygulamaya sokulan/ sokulmaya çalışılan düzenlemelerin, başta 5651 Sayılı İnternet’e erişim olanaklarını düzenleyen Kanun dahil olmak üzere, yeni medya ekonomisinin /endüstrisinin aktörlerinden, sivil toplum kuruluşlarına, iletişimcilere, sosyologlara, hukukçulara değin tüm ilgili aktörlerin katılımı ile yeniden düzenlenmesi çağrısında bulunuyoruz.

sivil toplum BTK'ya iradesini bildirdi

- BTK kararı, yurt çapında büyük tepki doğurdu. 15 Mayıs'ta, 50.000'i İstanbul'da olmak üzere tüm yurttan eş zamanlı olarak 60.000'den fazla insan yürüdü. Bu tepki sonrasında "Güvenli İnternet" uygulamasında ortak karar alınması için, 25.05.2011 tarihinde, İnternet Kurulu, BTK, TİB ve sektördeki sivil toplum kuruluşlarının katıldığı bir toplantı gerçekleştirildi. Bilgi Üniversitesi'nde gerçekleştirilen toplantıya akademisyenler ve sektörden de pek çok isim katıldı.
- Toplantıya katılan tüm STK'ların üzerinde uzlaştığı konu şu oldu:
  - ***Kararın derhal geri çekilmesi ve devletin merkezi bir filtre sisteminin hazırlayıcısı olmaktan çıkması;***
  - ***Devletin sadece filtrelemenin ilkelerini ilgili STK'larla birlikte belirlemesi ve***
  - ***filtre yazılımlarının içeriğinin belirlenmesini ISP'lere ve STK'lara bırakması...***

fotoğraf ve çıkış

riskler, tehditler ve imkanlar

Türkiye’de mevcut durum

- “**Hukuk devleti**”, pratik olarak **hukukun yurttaşlar lehine ve devlete rağmen üstün kılınmasıdır**.
- Çünkü devletler, her zaman ve her yerde “**düzenleme**”den “**denetleme**”yi anlarlar ve “**güvenlik**” ile “**hak ve özgürlükler**” arasındaki **dengenin** teminatı **hukuk devleti ilke ve kuralları** çerçevesinde ancak **yurttaş inisiyatifleri ve sivil toplum girişimleri** ile sağlanır.
- Bu inisiyatifin şu ya da bu nedenlerle **engellendiği, baskı altına alındığı ve yıldırdığı** durumlar, Çin’de olduğu gibi, “**devlet güvenliği**” gerekçesiyle bir elektronik foruma mesaj yollamanın **ölüm cezasıyla** tehdit edildiği “**düzenleyici mevzuat**”larla sonuçlanabilir.
- Bu aşırı bir örnek sayılabilir, ancak **mantık her zaman sonucuna ulaşma eğilimindedir**. Denetleme ABD ya da AB’de olduğu gibi “**çocuk pornografisi**” ve “**korsanlığın**” denetlenmesi maskesiyle başlar, giderek **tüm iletişimin denetlenmesi ve sansür edilmesi** çabalarıyla sonuçlanır.
- Türkiye’de yaşanan da tam olarak bu!

“Bilişim teknolojilerinin yapısı, getirdiği yenilikler ve uluslarüstü özelliği, ülkelerin yasal düzenlemeleri gerçekleştirirken sahip oldukları klasik anlayışı terk etmeleri zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Yapılacak yasal düzenlemelerde, bilginin evrensel bir şekilde yayılmasını sağlayan bilişim teknolojilerinin yaşamsal önemi ve katılımcı yapısının ön planda tutulması gerekliliği somut bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bilişim teknolojilerinin, örneğin açık ağların, herhangi bir merkezden kontrol edilmemesi, bu ortama dünyanın herhangi bir yerinden katılımın mümkün olması gibi hususlar, bu teknolojiyle ilgili yasal düzenlemelerin özgürlükçü bir yaklaşımla, son derece saydam ve paylaşımcı bir süreçten geçirilerek yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bazı sorunların kalıcı çözümünün uluslararası uzlaşuya bağlı olacağını da göz ardı etmemek gerekmektedir. Aksi halde, çıkarılan yasaların iptal edilebilmeleri ya da ülkemizde olduğu gibi yürürlüğe dahi girememeleri söz konusu olabileceği gibi uygulanabilirlikleri de güçleşecektir. Her şeyden önce, yasal düzenlemelerin etkili ve kapsamlı bir biçimde uygulanabilmesi için, uluslarüstü bir işleyiş yapısına sahip olan bilişim teknolojileri alanındaki hukuksal çerçevenin uluslararası uyum gözetilerek tasarlanması gerekmektedir.”

1. Bilişim Şurası, Hukuk Raporu, 2002

Kanun Yapma Süreci: AB Normları

- **Açık koordinasyon yöntemi** (Open Method of Coordination - OMC)
- **Birlikte ve/veya kendi kendini düzenleme** (Co-Regulation / Self-Regulation)
- **Bağımsız düzenleme kurulları**
- **Düzenleyici etki değerlendirmesi** (regulation impact assessment) ve hukuksal risk analizi
- **ağ yönetişimi** (network governance)...

ağ yönetişimi

- **Değer yaratan bilginin dolaşımıdır.** Ancak özgürce dolaşan bilgi değer yaratır. Çünkü değer yaratan, bilginin sadece üretimi, işlenmesi, yayımı değil, aynı zamanda **erişimi, paylaşımı ve kullanımınıdır.**
- Bilginin yarattığı katma değer, **kaynak değil, kullanım temelli bir dolaşım ağı** içinde oluşur. **Bilginin dolaşım süreci** katma değeri besleyen asıl kaynaktır.
- Bu **dolaşım ağı küresel, kesintisiz ve gayri-merkezidir.** Küresel bilgi ağı bir **merkezden** yönetilmez. **Ağ, merkez fikrinin kendisini dışlar.** Ama bir yandan da, bilginin ancak diğer bilgilerle **ilişkilendirildiği, senkronize ve koordine edildiği,** yani **“yönetildiği”** zaman **katma d+eğer** yaratabileceği açıktır.
- Bu yönetim merkezi değil, **“yatay koordinasyona”** dayalı bir **ağ yönetimidir** ve **etkileşim içinde yönetim, paydaşların katılımcı yönetimi,** ya da kısaca **“yönetişim”** olarak adlandırılabilir.
- **“Bilgi ağı”**nın **yeni yönetsel paradigması, “e-yönetişim”** olarak da anılan, **gayri-merkezi, çok katmanlı, katılımcı, paylaşımcı ağ ynetişimidir.**

ağ yönetişimi

- Ağdaki düğümleri oluşturan **ortaklıklar, paydaşlıklar** arasındaki **iletişim yoluyla varılan uzlaşı** temelinde, **yatay koordinasyon** mekanizmalarıyla işleyen bir model...
- Bu yönetişim tarzının baskın yönelimi, koordine edilmesi ve dengelenmesi gereken **birbirine bağlı çıkarlar** etrafında buluşmak, etkileşim biçimi ise **kamu aktörleri, özel sektör ve sivil toplum paydaşlarının çok taraflı anlaşmalarıdır.**
- Bu bakımdan ağ yönetişimi özü gereği **gayri merkezi, yatay koordinasyona dayalı, esnek ve katılımcı bir yönetsel modeldir.**
- Bir ağın ancak onu oluşturan düğümler arasındaki karşılıklı ilişki ve etkileşim imknı sayesinde mümkün olabilmesi gibi, **ağ yönetişimi** de onu oluşturan paydaşlara sunduğu **demokratik katılım imknları** lsnde hayat bulabilir.

yönetişim fobisi

- Sorun tamamen **zihniyet sorunu**.
- Benim “**yönetişim fobisi**” olarak adlandırdığım, **merkeziyetçi yönetim geleneğine saplanmanın, ne iş dünyasına, ne STK'lara, ne akademiye, ne de vatandaşa güvenmemenin, katılımı imaj operasyonlarıyla geçiştirme kolaycılığının, yani tam bir “politika zafiyeti”nin sonucu bu durum...**
- Çözümün koşulu, **etkin katılım, şeffaf yönetim, adil paylaşım ve en geniş uzlaşma zemini...**
- ***İktidarı paylaşmadan yönetmek artık mümkün değil...***

bilgi toplumunun aracı olarak hukuk

- **Bilgi toplumu ve bilgi ekonomisi** ancak uygun **hukuksal altyapı** üzerinde gelişebilir.
- Bu altyapı eğitimden istihdama, kamu yönetiminden ticarete, seçim sisteminden sağlığa **bütünsel bir sistemdir**.
- Hukuksal altyapı, ancak **hedeflerin ihtiyaç önceliklendirmesine göre hukuk haritasındaki yerinin saptanması, hukuksal risk analiziyle ulusal faydanın belirlenerek ilgili tüm tarafların katılımına açık bir yapıda şeffaf ve sorumlu bir kanunlaştırma süreciyle** oluşturulabilir.

yurttaş ol
netdaş ol

Türkiye’de internet sansürüne karşı verilen mücadele

- 2000 - 2005: Bilişim STK’ları, İvHP, bazı Barolar
- 2005 - 2007: Bazı bilişim STK’ları ve bazı barolar
- 2007 - şimdiye kadar: sivil inisiyatifler, ender bilişim STK’ları, “**sansüresansür**”, “**netdaş**” (netizens), “**korsan parti oluşumu**” gibi dijital aktivistler, blog alanı, vb.
- **İnternet Sansürüne Karşı Ortak Platform**
(www.sansursuzinternet.org.tr): 50’den fazla STK, sivil inisiyatifler, dijital aktivist grupları, sosyal medya platformları, web siteleri, bloglar ve çok sayıda birey...
- 17 Temmuz 2010’da İstanbul’da Taksim – Galatasaray arasında yaklaşık 5000 kişinin katıldığı bir protesto yürüyüşü...

Türkiye’de internet sansürüne karşı verilen mücadele

- 15 Mayıs 2011’de, hem genel olarak internet sansürlerine hem de BTK’nın 22 Ağustos’ta uygulamaya sokacağına duyurduğu filtre kararına karşı “**İnternetime Dokunma**” eylemi:
  - İstanbul’da, Taksim – Tünel arasında 50.000 kişi yürüdü. Bu, Dünyada internet tarihinde yapılmış en kitlesel sokak eylemiydi.
  - “İnternetime Dokunma” eyleminin bir başka eşsiz özelliği de Türkiye’nin 19 ilinde eşzamanlı olarak gerçekleşmesiydi. İstanbul’un yanı sıra, İzmir, Bursa, Ankara, Antalya, Adana, Kocaeli, Mersin, Kayseri, Eskişehir, Afyonkarahisar, Samsun, Muğla, Denizli, Konya, Gaziantep, Ordu, Isparta, Elazığ’da insanlar aynı taleplerle, aynı pankartlarla yürüdüler.
  - Yani, toplamda 60.000’den fazla insan sokaktaydı.
  - Sözlükler, Bobiler gibi Türkiye’nin internet evrenine yaptığı orijinal katkıların dinamik unsurlarının yanı sıra, 56 sivil toplum kuruluşunu bünyesinde toplayan İnternet Sansürüne Karşı Ortak Platform, Sansüresansür, Alternatif Bilişim Derneği, İNETD, Netdaş, mühendis odaları, emek örgütleri, Genç Siviller, çeşitli sol örgütler, kadın örgütleri, LBGT, kısacası internette sansüre karşı olan herkes sokaktaydı.
  - Türkiye’nin internet sansürcüsü ülkeler liginde baş döndürücü yükselişine karşı yürüdüler. 5651 sayılı sansür yasası ile sansürlenmiş on binlerce site yetmezmiş gibi, BTK’nın son dönemde kalkıştığı, Kafka ve Orwell romanlarını aratacak, hukuk dışı ve akıl almaz filtre dayatmaları, yasak sözcük listeleri, siyasi video avı, sosyal medya düşmanlığına karşı yürüdüler. İnternette başlayan istibdat devrini sonlandırmak için yürüdüler.

yönetişim fobisini “tedavi” etmek

Türkiye bir süredir hayati bir yol ayrımında bulunuyor.

Merkeziyetçi yönetim mirasına saplanmanın bizi soktuğu yönetsel çıkmazda, küresel paradigma dönüşümünü atlamak ve bilgi dolaşımından dışlanmak gibi bir tehlikeyle karşı karşıyayız.

“Yönetişim fobisi”nden kurtulmak zorundayız.

DEVLET

SANSÜRÜ

SİZİ GERÇEKLERDEN KORUR

**İNTERNETİME
DOKUNMA!**

teşekkürler
Dr. Özgür Uçkan

SANSÜRE
SANSÜR
SANSÜR
.org

<http://sasuresansur.org/>

SANSURSUZ
İNTERNET
İnternette Sansüre Karşı Ortak Platform

<http://www.sansursuzinternet.org.tr/>

<http://friendfeed.com/netdas#>

<http://www.internetimedokunma.org>